

in dienst was van PHILLIPA's grootvader en het volgens den schrijver in die tijden meer is voorgekomen, dat een prinses voor een huwelijk met een buitenlandsch vorst geneeskundige voorschriften vroeg of ten geschenke kreeg van de geneesheeren harer familie.

Daar dit handschrift door de vertaling van Sir D'ARCY POWER onder ieders bereik gekomen is, is het overbodig er een beschrijving van te geven. Slechts een enkele opmerking over de anatomische figuren vinde hier een plaats. SUDHOFF meent, dat de eerste drie tot een reeks van vijf behoord zouden hebben, waarvan hij zoovele voorbeelden in oude handschriften gevonden heeft. De afbeeldingen zijn echter van een geheel afwijkend type en daar de laatste twee, waarvan een op de achterzijde van de perkamentrol voorkomt, geteekend zijn naar een in de lengte doorgezaagd lichaam, zooals tot nu toe nergens in een handschrift wordt aangetroffen, ben ik veel meer geneigd aan te nemen, dat hier oorspronkelijke teekeningen te vinden zijn. Hoogst merkwaardig is de voorstelling van het lijk, dat met de handen, de borstkas uiteenhoudt om de inwendige organen te doen zien.

De veelzijdigheid der in het handschrift behandelde onderwerpen geven een prachtig denkbeeld van den stand der geneeskundige wetenschap in het jaar 1412 en de vertaler heeft recht op onze dankbaarheid voor de publicatie van dit merkwaardig geschrift.

J. G. DE LINT.

Die Künstlerfamilie BERNIGEROTH und ihre Porträts. Eine familiengeschichtliche Studie von Dr. WILHELM WEIDLER. Nachtrag. Hamburg 1922.

Het verschijnen van een „Nachtrag” op bovengemeld werk van WEIDLER is de aanleiding om op dezen portretcatalogus opmerkzaam te maken, hoewel het hoofdwerk reeds in 1914 verschenen is. Voor de geneeskundige iconographie is het van belang, omdat te midden van een lange lijst van portretten er 91 beschreven worden, geneesheeren afbeeldende, waaronder de portretten van 15 Hollandsche geneesheeren. WEIDLER heeft achter iederen naam eenige korte biographische aantekeningen gevoegd. Het spreekt van zelf, dat ook bij de nauwkeurigste collationeering de kans op onnauwkeurigheden blijft bestaan, maar bij de aantekeningen van Hollandsche geneesheeren moet ik toch wijzen op verschillende foutieve opgaven: B. S. ALBINUS is geboren in 1697, BOERHAAVE schreef zijn naam met twee aa's, CONRING is hoogleeraar te Leiden geweest, de GORTERS noemen zich: „DE GORTER” en niet: „VAN GORTER”, L. HEISTER was professor in Harderwijk en niet in Hadewijk, MUSCHENBROEK's naam wordt met „sch” geschreven; NIEUWENTYT alleen met „t” en niet met „dt” en WIER overleed in 1588 en niet in 1586. Behalve de reeds genoemde worden portretten beschreven van DANIEL BERNOULLI, JACQUES BORDING, in 1511 te Antwerpen geboren, J. BURMAN, CH. DRELINCURTIUS, H. GAUBIUS, FR. RUYSCH en J. H. SCHUTTE. Dit laatste portret was tot dusverre onbekend, noch MULLER, noch VAN SOMEREN vermelden het. SCHUTTE, hier SCHÜTTE genoemd (het biographische lexicon van GURLT en HIRSCH

spreekt van SCHUETTE), is gepromoveerd te Utrecht in 1719 en is een drietal jaren stadsgeneesheer te Vianen geweest. Verschillende werkjes van zijn hand over de geneeskrachtige werking van bronwaten bevinden zich in de bibliotheek der Maatschappij van geneeskunde.

WEIDLER heeft vergeten te vermelden, dat de portretten van Hollandsche geneesheeren, door de BERNIGEROTHS gegraveerd, op een enkele uitzondering na, waarbij ik het niet kon controleeren, in de *Acta med. Berol. Decad.* voorkomen. Het zijn alle portretten in 8°., eenige zijn zeer goed geslaagd, andere minder; vergeleken met portretten van deze geneesheeren, gegraveerd door Hollandsche kunstenaars, hebben zij niet veel kunstwaarde. Ook onder de buitenlandsche afbeeldingen zijn er, die voor verzamelaars van belang zijn, doordat er, evenals van het portret van SCHUTTE, geen andere portretten bestaan.

J. G. DE LINT.

De manke voet van lord Byron. — Op de vergadering van de Royal Society of Medicine heeft dr. CAMERON eenige bijzonderheden medegedeeld over de mankheid van BYRON. Vroeger meende men, dat deze veroorzaakt werd door een horrelvoet, maar twee schoenen, beide voor den rechter voet, door BYRON als jongen gedragen, toonden aan, dat de voet lang en smal was en in het geheel niet op een horrelvoet geleek. Dr. CAMERON meent dan ook, dat BYRON geleden heeft aan de ziekte van LITTLE, wat goed overeenkomt met een beschrijving van een vriend van BYRON over zijn gang: „Om zijn mankheid te verbergen, kwam BYRON steeds vlug de kamer binnen, min of meer hard loopende. Op straat bewoog hij zich met een eigenaardigen schuifelenden gang, zooals iemand, die op den bal en de teenen van zijn voet loopt” (*Journ. Amer. Med. Ass.*).

E. SLUITER.

MUMIA.

Naar aanleiding van het lezenswaardige opstel van VAN ANDEL over „Mumia” op bldz. 1872 wensch ik een enkele opmerking te maken. Men leest daar op bldz. 1881: „In ons land is het reeds in het midden der 18de eeuw uit de rij der officieele geneesmiddelen geschrapt”. Men vindt echter in de Utrechtsche pharmacopoea van 1749 mumia nog vermeld en eerst in de Amsterdamsche pharmacopoea van 1792 en in de pharmacopoea Batava van 1805 zoekt men het middel tevergeefs. Het schrappen heeft dus later plaats gehad, dan VAN ANDEL aangeeft. Nu is dit zeker op zich zelf van niet veel beteekenis, doch wel is het van belang, dat de genoemde Utrechtsche pharmacopoea nog geheel een middeleeuwsch en de genoemde Amsterdamsche pharmacopoea een min of meer modern karakter draagt. Reeds bij oppervlakkige kennismaking valt het verschil in het oog en wat in het bijzonder de middeleeuwsche animalia betreft, zooals menschenvet, menschedel en soortgelijken, in de Utrechtsche pharmacopoea worden zij nog alle genoemd, doch uit de Amsterdamsche zijn zij vrij wel verdwenen. Deze vooruitgang, en daarop wensch ik de aandacht te vestigen, is te danken aan de ontdekkingen op het gebied der scheikunde in de tweede helft der 18de eeuw.

Utrecht, 8 Mei 1923.

A. J. VAN DER WEYDE.